

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο τίτλος *Ἀντικός* στους βυζαντινούς αυτοκράτορες

Ιουστινιανός (527-565)

1) *Εισηγήσεις, Εισαγωγή*, 2 (21/11/533): In nomine Domini nostri Iesu Christi. Imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africanus pius felix inclitus victor ac triumphator semper Augustus cupidae legum iuventuti. (Ivanov 1991:261)

2) *Πανδέκτης (De Conceptione Digestorum/Const. omnem)*, 15 (16/12/533): Imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africanus pius felix inclutus victor ac triumphator semper Augustus Theophilo, Dorotheo, Theodoro, Isidoro et Anatolio et Thalelaeo et Cratino viris illustribus antecessoribus et Salaminio viro disertissimo antecessori salutem. (Ivanov 1991:261)

3) *Πανδέκτης (De Confirmatione Digestorum/Const. tanta)*, 18 (16/12/533): In nomine Domini nostri Ihesu Christi. Imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africanus pius felix inclutus victor ac triumphator semper Augustus ad senatum et omnes populos.

Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότη καὶ θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλ. Ἰουστινιανὸς Ἀλαμαννικὸς Γοτθικὸς Φραγκικὸς Γερμανικὸς Ἀντικὸς Ἀλανικὸς Βανδαλικὸς Ἀφρικανὸς εὐσεβὴς εὐτυχὴς ἔνδοξος νικητὴς τροπαιούχος αἰεὶ σεβαστὸς Αὔγουστος, τῇ μεγάλῃ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ καὶ πάσαις ταῖς τῆς οἰκουμένης ἡμῶν πόλεσιν. (Ivanov 1991: 261).

4) Ιουστινιάνειος Κώδικας (De emendatione codicis Iustiniani et secunda eius editione), 4 (16/11/534): In nomine domini nostri Ihesu Christi imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africanus pius felix inclitus victor ac triumphator semper Augustus senatui urbis Constantinopolitanae S. (Ivanov 1991:261).

5) Ιουστινιάνειος Κώδικας, 27 (De officio praefecti praetorio Africae et de omni eiusdem dioeceseos statu), 77 (13/04/534): In nomine domini nostri Ihesu Christi imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gotthicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africanus pius felix inclitus victor ac triumphator semper Augustus Archelao praefecto praetorio Africae. (Ivanov 1991:261).

6) Νεαρές 17 (Mandata principis), 117 (16/04/535): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ἰουστινιανὸς Ἀλαμανικὸς Γοτθικὸς Φραγγικὸς Γερμανικὸς Ἀντικὸς Ἀλανικὸς Βανδαλικὸς Ἀφρικανὸς εὐσεβὴς εὐτυχὴς ἔνδοξος νικητὴς τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος Αὐγουστος.

(Mandata principis): In nomine domini Iesu Christi dei nostri omnipotentis Imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africus pius felix inclitus victor ac triumphator semper Augustus. (Ivanov 1991:261).

7) Νεαρές 42 (Περὶ τῆς καθαιρέσεως Ἀνθίμου καὶ Σεβήρου καὶ Πέτρου καὶ Ζωοῤᾳ καὶ τῶν λοιπῶν), 263 (06/08/536): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ἰουστινιανὸς Ἀλαμανικὸς Γοτθικὸς Φραγγικὸς Γερμανικὸς Ἀντικὸς Ἀλανικὸς Οὐανδαλικὸς Ἀφρικὸς εὐσεβὴς εὐτυχὴς ἔνδοξος νικητὴς τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος Αὐγουστος Μηνᾶ πατριάρχη ...

(Constitutio sacra Iustiniani imperatoris contra Anthimum, Severum, Petrum et Zoaram): In nomine domini Iesu Christi dei nostri Imp. Caesar Flavius Iustinianus Alemanicus Gotthicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africanus pius felix gloriosus victoriosus triumphalis semper Augustus Menae patriarchae. (Ivanov 1991:261).

8) Νεαρές 43 (Περὶ τῶν ἐργαστηρίων Κωνσταντινουπόλεως, ὥστε μὴ χίλια ἑκατὸν ἐργαστήρια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐξκουσεύειν καὶ τὰ λοιπὰ πάντα τὰς κατὰ συνήθειαν λειτουργίας τελεῖν, οἷας ἂν εἶεν δεσποτείας), 269 (17/05/537): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ἰουστινιανὸς Ἀλαμανικὸς Γοτθικὸς Φραγγικὸς Γερμανικὸς Ἀντικὸς Ἀλανικὸς Οὐνδαλικὸς Ἀφρικὸς εὐσεβὴς εὐτυχὴς ἔνδοξος νικητὴς τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος Αὐγουστος Λογγίνω ἐπάρχῳ πόλεως.

(De ergasteriis Constantinopolis, ut mille centum ergasteria maioris ecclesiae excusentur et reliqua omnia sollemniter functiones exsolvant, cuiuslibet domini sint): In nomine domini nostri Iesu Christi dei omnipotentis Imp. Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Uandalicus Africanus pius felix inclitus victor ac triumphator semper Augustus Longino praefecto urbi. (Ivanov 1991:261).

9) Νεαρές 86 (Ὡστε ὑπερτιθεμένους τοὺς ἄρχοντας ἀκούειν τῶν τοῦ προσιόντος δικαίων συναυνοῦσθαι παρὰ τῶν ἐπισκόπων τοῦτο πράττειν· καὶ ὥστε ἡνίκα τις ἐν ὑπόνοια ἔχει τὸν ἄρχοντα συνακροατὴν τῆς δίκης λαβεῖν τὸν τῆς πόλεως ἐπίσκοπον· καὶ περὶ τοῦ τοὺς ἐπιρραζομένους ὑπὸ ἄρχοντος τῷ ἐπισκόπῳ προσιέναι· καὶ περὶ ἐτέρας παραφυλακῆς ὑπὸ ἐπισκόπων ὀφειλοῦσης παντῶς κρατύνεσθαι [παρὰ ἀρχόντων γενέσθαι]), 419 (17/04/539): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ἰουστινιανὸς Ἀλαμανικὸς Γοτθικὸς Φραγγικὸς Γερμανικὸς Ἀντικὸς <Ἀλανικὸς Οὐνδαλικὸς> Ἀφρικὸς εὐσεβὴς εὐτυχὴς ἔνδοξος νικητὴς τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος Αὐγουστος.

(Ut praesides si supersedeant audire iura eius qui ipsos adierit ab episcopis id agere compellantur; utque si quis praesidem suspectum habet, episcopum civitatis petat litem simul auditurum; et ut ii qui a praeside iniuria affecti sunt episcopum adeant; et de alia custodia quam episcopo omnino firmare debeant [a praesidibus praestari]). In nomine domini Iesu Christi dei nostri Imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus <Alanicus Vandalicus> Africus pius felix inclutus victor ac triumphator semper Augustus. (Ivanov 1991:261).

10) *Νεαρές (Appendix Constitutionum Dispersarum 2-Iussio Iustiniani imperatoris pro privilegio concilii Byzaceni)*, 796 (06/10/541): Imperator Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Uuandalicus Africanus <pious> felix inclitus victor ac triumphator semper Augustus Daciano metropolitano Byzacii et omni concilio Byzaceno. (Ivanov 1991:261).

11) *Νεαρές (Iustiniani XIII edicta quae vocantur 7-Τύπος πραγματικός περι ἀργυροπρατικῶν συναλλαγμάτων)*, 763 (01/03/542): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ἰουστινιανὸς Ἀλαμανικὸς Γοτθικὸς Φραγγικὸς Γερμανικὸς Ἀντικὸς Ἀλανικὸς Οὐανδαλικὸς Ἀφρικὸς εὐσεβὴς εὐτυχὴς ἔνδοξος νικητὴς τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος Αὔγουστος Ἰουλιανῶ.

(Iustiniani XIII edicta quae vocantur 7-Forma pragmatica de argentariorum contractibus): In nomine domini Iesu Christi dei nostri Imp. Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africus pius felix inclutus victor ac triumphator semper Augustus Iuliano. (Ivanov 1991:261).

12) *Νεαρές (Appendix Constitutionum Dispersarum 3-Iussio Iustiniani imperatoris pro privilegio concilii Byzaceni)*, 797 (29/10/542): Imperator Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus <Alanicus> Vandalicus Africanus <pious> felix inclitus victor ac triumphator semper Augustus Daciano metropolitano Byzacii. (Ivanov 1991: 261).

13) *Νεαρές (Appendix Constitutionum Dispersarum 6)*, 799 (06/09/552): <Imp>. Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus <Germanicus> Anticus <Alanicus> Vandalicus Africanus pius felix inclitus victor ac triumphator semper Augustus Paulo pp. Africae. (Ivanov 1991: 261).

14) *Νεαρές 134 (Περὶ τοποτηρητῶν καὶ μοιχευομένων γυναικῶν καὶ ἐτέρων κεφαλαίων)*, 676 (01/05/556): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότης Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ἰουστινιανὸς Ἀλαμανικὸς Γοτθικὸς Φραγγικὸς Γερμανικὸς Ἀντικὸς Ἀλανικὸς Βανδαλικὸς

Ἀφρικανὸς εὐσεβὴς εὐτυχὴς ἔνδοξος νικητὴς τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος Αὐγουστος Μουσωνίῳ ἐπάρχῳ πόλεως.

(De vicariis et mulieribus adulteris aliisque capitibus): In nomine domini Iesu Christi dei nostri Imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africus pius felix inclutus victor ac triumphator semper Augustus Musonio praefecto urbi. (Ivanov 1991:261).

15) *Νεαρές (Appendix Constitutionum Dispersarum 8-Lex quae data est pro debitoribus in Italia et Sicilia)*, 803 (μη χρονολογημένη): In nomine domini nostri Iesu Christi Imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus <Anticus Alanicus> Uandalicus Africanus pius felix inclutus victor ac triumphator <semper> Augustus Narsi Panfronio et senatui. (Ivanov 1991:261).

16) *Νεαρές (Appendix Constitutionum Dispersarum 9)*, 803 (22/09/558): Imp. Fl. Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Uandalicus Africanus pius felix inclutus victor ac triumphator semper Augustus Iohanni pp. per Africam. (Ivanov 1991:261).

17) *Νεαρές 150 (De raptis mulieribus et quae raptoribus nubunt)*, 725 (21/05/563): In nomine domini nostri Iesu Christi Imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Uandalicus Africus pius felix inclutus victor ac triumphator semper Augustus Leoni. (Ivanov 1991:261).

18) *Νεαρές 137 (Περὶ χειροτονίας ἐπισκόπων και κληρικῶν)*, 695 (26/03/565): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ἰουστινιανὸς Ἀλαμανικὸς Γοτθικὸς Φραγγικὸς Γερμανικὸς <Ἄντικὸς Ἄλανικὸς> Οὐανδαλικὸς Ἀφρικανὸς <εὐσεβὴς> εὐτυχὴς ἔνδοξος <νικητὴς> τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος Αὐγουστος Πέτρῳ τῷ λαμπροτάτῳ μαγίστρῳ τῶν θείων ὀφφικίων.
(De creatione episcoporum et clericorum): In nomine domini Iesu Christi dei nostri Imperator Caesar Flavius Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus <Anticus Alanicus> Vandalicus Africus <pius>

felix inclutus <victor ac> triumphator semper Augustus Petro clarissimo magistro sacrorum officiorum. (Ivanov 1991:261).

19) ACO 4/1, 201 (14/07/553): In nomine domini Iesu Christi Imperator C. Fl. Iustinianus Alamannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africus pius felix inclitus uictor ac triumphator semper augustus beatissimis archiepiscopis et patriarchis Eutychio Constantinopolitano, Apolinario Alexandrino, Domnino Theopolitano, Stephano Georgio et Damiano religiosissimis episcopis uicem agentibus Eustochii beatissimi archiepiscopi Hierosolymitani et patriarchae, et ceteris religiosissimis episcopis ex diuersis prouinciis in hac regia ciuitate degentibus. (Ivanov 1991:261).

20) CIL III/2, 13673, 2.235 (Μίλητος, 533-565) [σύμφωνα με τον Th. Mommsen, ο τίτλος *Gallicus* έχει λανθασμένα χαραχθεί αντί του *Anticus*]: Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότης ἡμῶν [Ἰησ]οῦ Χριστοῦ τοῦ [θ]εοῦ ἡμῶν αὐτοκράτωρ Κέσαρ Φλ. Iustinianus Alaman[nicu]s Gothicus Fragicus Germanicus Gallic[us A]lanicus Euandalicus Africanus εὐσεβ[ή]ς εὐτυχ[ή]ς ἔνδοξος νικητ[ή]ς τροπεοῦχος ἀεισε[βαστ[ό]ς Αὐγουστ[ό]ς τρ[ο]πεοῦχος. (Ivanov 1991:261. Günther 1992:89-91. Hermann 2006: 44/1575, 289-290).

21) CIG IV, 297-298, 8636 (Τραπεζούντα, 540): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότης ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλ(άουιος) Ἰουστινιανός, Ἀλαμανικός, Γοθτικός, Φραγγικός, Γερμανικός, Ἄντικός, Ἄλανικός, Οὐανδαλικός, Ἀφρικός, εὐσεβ[ή]ς, εὐτυχ[ή]ς, ἔνδοξος, νικητ[ή]ς, τροπεοῦχος, ἀεισέβαστος, Αὐγουστός ἀνεπέωσεν φιλοτιμία τὰ δημόσια κτίσματα τῆς πόλεως σπουδῆ καὶ ἐπιμελία Οὐρανίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου ἰνδ(ικτιώνος) γ, ἔτους υπγ. (Ivanov 1991:261).

22) *Πασχάλιο Χρονικό*, 635-636 (551): Τούτῳ τῷ κε' ἔτει τῆς Ἰουστινιανου βασιλείας ... Ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος αὐτοκράτωρ, Καῖσαρ, Φλ. Ἰουστινιανός, Ἀλαμανικός, Γοθτικός, Φραγγικός, Γερμανικός, Ἄντικός, Ἄλανικός, Οὐανδαλικός, Ἀφρικανός, εὐσεβ[ή]ς, εὐτυχ[ή]ς, ἔνδοξος, νικητ[ή]ς, τροπαιοῦχος, ἀεισέβαστος, Αὐγουστός, πα-

ντὶ τῷ πληρώματι τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. (Rösch 1978:168. Ivanov 1991:261).

23) *Παύλος Διάκονος, Historia Langobardorum*, I, 25, 62-63 (540-565): Quam ob causam propter horum omnium victorias, ut Alamannicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Wandalicus Africanusque diceretur, habere agnomina meruit.

Ιουστίνος Β' (565-578)

24) *Novellae Constitutiones* 6 (nov. VI. Imp. Justini de filiis adscriptitiorum et liberarum), 13 (01/03/570): Imp. Caesar Flavius Justinus, fidelis in Christo, mansuetus, maximus benefactor, Alamannicus, Gotthicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Vandalicus, Africanus, pius, felix, inclutus, victor ac triumphator, semper Augustus, Theodoro. (Rösch 1978:168. Ivanov 1991:262).

25) Ευάγριος, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, I, 5.4, 556. (Νεαρά, Φεβρουάριος/Μάρτιος 571): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ἰουστίνος, πιστὸς ἐν Χριστῷ, ἡμερος, μέγιστος, εὐεργέτης, Ἀλαμανικός, Γοτθικός, Γερμανικός, Ἀντικός, Φραγκικός, Ἐρουλλικός, Γηπαιδικός, εὐσεβής, εὐτυχής, ἔνδοξος, νικητής, τροπαιοῦχος, ἀεισέβαστος, Αὔγουστος. (Rösch 1978:168).

Τιβέριος (578-582)

26) (*Jus Gaecoromanum* 1 (nov. 12, Imp. Tiberii de divinis dominibus/περὶ τῶν θείων οἰκιῶν), 19 (μη χρονολογημένη Νεαρά): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Τιβέριος Κωνσταντίνος πιστὸς ἐν Χριστῷ ἡμερότατος μέγιστος εὐεργέτης εἰρηνικός ἀλαμανικός γοτθικός φραγκικός γερμανικός [ἀντικός] ἀλανικός οὐανδαλικός ἀφρικός ἐρουλικός γηπεδικός εὐσεβής εὐτυχής ἔνδοξος νικητής τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος αὔγουστος τῇ ἱερωτάτῃ συγκλήτῳ. (Rösch 1978:169, με υπόθεση για το ἔτος 582. Ivanov 1991:262).

27) Μη χρονολογημένη επιγραφή: Βασιλεὺς π ... τατος με[γιστ]ος εὐ[εργέτης καὶ] ἱρηνικώ[τα(τος) Αὔ-] γουστος Ἀ[λαμανι]κὸς Γοθθαι[κὸ]ς Φραγγικὸς Γ[ερμα]νικὸς Ἀντι[κὸ]ς Οὐανδαλικὸς Ἀ[φρικὸς] εὐσεβῆς εὐτ[υχ]ῆς ἔνδοξος τρ[οπευ]χος] ἀει εὐσεβῆς ε[ὐ]τυχ]ῆς ... (Rösch 1978:101, 169. Sodini 1973:373).

28) *Novellae Constitutiones* 13 (nov. XIII. Imp. Tiberii, de filiis adscriptitiorum et liberarum), 30 (11/08/582): In nomine domini Jesu Christi Imperator Caesar Flavius Tiberius Constantinus in Christo mansuetus maximus benefactor et Flavius Nob. Tiberius Mauritius felicissimus Caesar Alemannicus Gothicus Francicus Germanicus Anticus Alanicus Vandalicus Africanus pius felix inclytus victor ac triumphator semper Aug. Theodoro. (Rösch 1978:169. Ivanov 1991:262).

Μαυρίκιος (582-602)

29) *Epistolae Merovingici* 42, 148 (585 ή 590): In Nomine Domini Dei nostri Iesu Christi. Imperatore Caesar Flavius Mauricius Tiberius, fidelis in Christo, mansuetus, maximus, beneficus, pacificus, Alamannicus, Gothicus, Anticus, Alanicus, Wandalicus, Erullicus, Gypedicus, Africus, pius, felix, incleti, victor ac triumphator, semper Augustus, Childebertho, viro glorioso, regi Francorum. (Rösch 1978:169 (01/09/584). Ivanov 1991:262 (01/09/584).

Ηράκλειος (610-641)

30) *Novellae Constitutiones* 22 (nov. XXII. Imp. Heraclii, de numero clericorum magnae ecclesiae), 33-34, (01/05/612): Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότητος ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν αὐτοκράτωρ καῖσαρ φλάβιος ἡράκλειος πιστὸς ἐν χριστῷ ἡμερότατος μέγιστος εὐεργέτης εἱρηνικὸς ἀλαμαννικὸς γοθθικὸς φραγγικὸς γερμανικὸς ἀντικὸς ἀλανικὸς οὐανδαλικὸς ἀφρικανὸς ἐρουλικὸς γηπεδικὸς εὐσεβῆς εὐτυχῆς ἔνδοξος νικητῆς τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος αὔγουστος (Rösch 1978:170. Ivanov 1991:262).